

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 491/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Zajacom, Obrancov mieru 344/2, Dubnica nad Váhom, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 26 P 21/2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 P 21/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že napadnuté konanie sa začalo 30. januára 2018 na základe návrhu sťažovateľa, ktorým sa domáhal zmeny úpravy styku s maloletou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá“), a tiež nariadenia neodkladného opatrenia z dôvodu zlepšenia rečových a komunikačných schopností maloletej, ktorá od času jej zverenia do osobnej starostlivosti matky neurobila v tomto smere žiaden pokrok, ale naopak došlo u nej k stagnácii. Návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia okresný súd zamietol a jeho rozhodnutie potvrdil aj Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozhodnutím z 27. apríla 2018.

3. Sťažovateľ uvádza, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu sa opakovane obrátil so sťažnosťou na prietahy v konaní na predsedu okresného súdu (sťažnosti z 18. novembra 2018 a 21. apríla 2020), ktorými urgoval okresný súd o promptné konanie vo veci. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až 16. januára 2019, ktoré však okresný súd odročil z dôvodu potreby nariadenia znaleckého dokazovania, ktorého predmetom malo byť zistenie väzieb medzi sťažovateľom a maloletým dieťaťom, čo podľa sťažovateľa predstavuje len zbytočné predlžovanie napadnutého konania. Vzhľadom na to, že okresný súd ostal v konaní naďalej nečinný a napriek urgenciám sťažovateľa nerozhodol vo veci

samej, sťažovateľ bol nútený podať 11. mája 2020 sťažnosť na prietahy v konaní aj na krajskom súde, ktorý jeho sťažnosť posúdil ako dôvodnú. Súčasne sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že aj napriek tomu, že vypracovaný znalecký posudok mal okresný súd k dispozícii už 29. októbra 2019, ďalšie pojednávanie nariadil až na 13. máj 2020, teda po uplynutí šesť a pol mesiaca.

4. Podľa názoru sťažovateľa „*neopodstatnenými zmenami termínov pojednávania, zbytočným overovaním súdu známych skutočností ako aj neuznaním vierohodnosti predložených dôkazov*“ došlo v namietanom konaní k obmedzovaniu jeho práva na styk s maloletým dieťaťom. Uvedený postup okresného súdu považuje za „*obštrukcie a prietahy*“, ktoré spôsobili a ovplyvnili odcudzenie maloletej a viedli k stagnácii vývoja rečových schopností maloletého dieťaťa, čím sa jeho duševný rozvoj spomalil.

5. Sťažovateľ namieta, že okresný súd vo veci samej rozhodol až po uplynutí 31 kalendárnych mesiacov od začatia namietaného konania, v dôsledku čoho sa ocitol v právnej neistote, pričom tento bezdôvodne zdĺhavý postup okresného súdu sa prejavil v spomalení rozvoja rečových schopností a výslovnosti maloletej dcéry sťažovateľa, ktorý bude možné len veľmi ťažko napraviť.

6. S ohľadom na uvedené sa sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil:

„*I. Ústavný súd SR vyslovuje, že nekonaním OS v Trenčíne vo veci sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] o zmenu rozsahu styku s maloletou dcérou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] vedenej pod sp. zn. 26P/21/2018 došlo k porušeniu jeho ústavného práva na prerokovanie veci bez prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

„*II. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] titulom porušenia jeho základného práva finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- €, ktoré je mu povinný zaplatiť OS v Trenčíne do 30 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.*

III. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 375,24 €, (dva úkony práv služby po 177,- €, + 2x paušálna náhrada po 10,62 €), ktorú je povinný zaplatiť OS v Trenčíne k rukám jeho právneho zástupcu do 30 dní od právoplatnosti nálezu na č. účtu [REDACTED]

[REDACTED].“

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie veci ústavným súdom

14. Predmetom ústavnej sťažnosti je v danom prípade namietané porušenie základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy (a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Porušenie označených práv spočíva podľa názoru sťažovateľa v tom, že okresný súd bol v namietanom konaní bezdôvodne nečinný a vo veci samej rozhodol až po uplynutí viac ako dva a pol roka od jeho začatia.

15. V súvislosti so sťažnostnou argumentáciou ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť aj zistenie, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu tohto práva nečinnosťou orgánu verejnej moci v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

16. Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05). Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 342/08). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde]. Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný

aj judikatúrou ESĽP (pozri rozsudok vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

17. Zo zistení ústavného súdu, ale aj samotného obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní už rozhodol rozsudkom č. k. 26 P 21/2018-235 z 5. augusta 2020, ktorého súčasťou bola dohoda rodičov o zmene úpravy styku sťažovateľa s maloletou [REDAKOVANÉ]. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 10. augusta 2020 (výrok o trovách štátu nadobudol vykonateľnosť 26. augusta 2020, pozn.).

18. Na základe uvedeného je zrejmé, že v čase, keď sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd so svojou ústavnou sťažnosťou odovzdanou na poštovú prepravu 5. októbra 2020 a doručenou ústavnému súdu 9. októbra 2020, už bolo napadnuté konanie, v ktorom sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), právoplatne skončené, a teda k porušovaniu označeného základného práva sťažovateľa v napadnutom konaní už nemohlo dochádzať a jeho právna neistota už nemohla trvať. Ústavný súd uznáva, že dĺžka namietaného konania sa podľa skutočností uvádzaných sťažovateľom javí ako neprimeraná, a to obzvlášť za situácie, že jeho predmetom je konanie vo veci zmeny úpravy styku otca s maloletým dieťaťom, ktoré vyžaduje postup súdu s osobitnou (výnimočnou) rýchlou (rozhodnutie ESĽP vo veci H. v. Spojené kráľovstvo z 8. 7. 1987, séria 120-A, bod 85). V danom prípade však už konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa pred ústavným súdom po právoplatnom skončení namietaného konania nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

19. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa (návrh na priznanie primeraného finančného

zadosťučinenia a náhradu trov konania) nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v danom prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu